

ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA GRANSKNING AV UTLÄNDSK LITTERATUR

Toimittaja — Redaktör: Jukka Huopaniemi

A. J. ALLEN: *The English Voter*. The English Universities Press, London 1964. 258 s.

Konservatiiveja, liberaaleja ja labouria lukuunottamatta ei mikään puolue ole Englannin parlamentin vaaleissa saanut edes miljoonaa ääntä, mitä A. J. Allen pitää brittiläisvalitsijakunnan homogeenisuuden osoituksena. Viimeisten neljän vuosikymmenen kuluessa on vain yksi puolue saanut yli puolet annetuista äänistä, nimittäin konservatiivit 60.6 % 1931 ja 53.7 % 1935. Liberaalit putosivat pelistä vuoden 1935 vaaleissa. Englannin vaalijärjestelmä tunnetusti liioittelee heilahduksia parlamentin puolueiden kannatuksessa.

A. J. Allenin kirjassa on harvinaisen lyhyt johdanto, mutta sitä enemmän yksityiskohtaista tietoutta kolmessa osassa, joiden otsakkeet vivahtavat lääketieteeseen: tapaushistoria, anatomia ja diagnoosi. Monien tilastojen lisäksi se sisältää vaaleja koskevia värikarttoja, kaksi kaaviokuva, kirjallisuusluettelon sekä yhteenvedon ja johtopäätökset, jotka usein laiminlyödään.

Brittiläiselle käytännön politiikolle kirja on varmaan hyvin hyödyllinen sekä kompassina että sekstanttina. Siihen sisältyy myös yleisempiä tosiseikkoja ja selvittelyjä. Yleisten vaalien lisäksi, joita sodan jälkeen vv. 1945—1959 on Englannissa pidetty viidet, on täydennysvaaleja toimitettu 214 eli miltei täsmälleen yhdet kuukautta kohti. Täydennysvaaleissa labour hallituspuolueena ollessaan menestyi hyvin. Vasta kaksi vuotta valtaantulonsa jälkeen konservatiivien onnistui valata täydennysvaalipaikka labourilta. Syynä saattaa olla sekin, että kuolleet, aateloitdut tai muista syistä alahuoneesta siirtyneet labour-edustajat ovat olleet ns. varmoista vaalipiireistä, joten on mahdollista, että täydennysvaalien merkitystä poliittisena ilmapuntarina helposti liioitellaan.

Teoksen »anatomialuento» on mielenkiintoinen siksi, että se sisältää vaalien tuloksiin

vaikuttavien taloudellisten, väestöllisten ym. muuttujien tarkastelua. Tätä Englannin poliittisen järjestelmän sosiaalis-taloudellista perustaa valaistaan taulukoin, kun taas ulkopuoliset muuttajat, kuten polttoainekriisi, dollaripula, devalvaatio, tuontirajoitukset, Suezin kriisi, EEC-neuvottelut jne, on ajoitettu puoluekannatuksen vaihteluita vv. 1945—63 kuvaavaan diagrammiin.

Teokseen tutustuminen on melkein viisainta aloittaa sen yhteenvedosta ja johtopäätöksistä, jotka — samoin kuin koko teoksenakin — A. J. Allen on laatinut tiiviiseen muotoon. — L. K.

CHARLES L. CLAPP: *The Congressman. His Work as He Sees It*. The Brookings Institution. Washington, D.C., 1963. 452 s.

»Valitsijat ovat huonoja työnantajia; harvat heistä ymmärtävät niiden tehtävien luonteen, joiden antamisesta määräajaksi hoidettaviksi heillä on oikeus päättää.» Lähtökohtanaan tosiasia, että suurelle yleisölle tavallisesti esitellään vain edustuslaitoksen toiminnan muodollinen puoli, jolloin lainsäätäjien työ helposti jää valitsijoille mysteerioksi, tekijä lähestyy ongelmaansa aivan uutta menetelmää käyttäen. Lainsäätäjän »rooliin» on tosin aikaisemminkin mm. Wahlken ja hänen tutkijatoveriittensa toimesta pyritty tuomaan valaistusta kansanedustajien omaa näkemystä tiedustelemalla, mutta Clappin teoksessa tutkimusaineisto on hankittu tavallisuudesta poiketen »konferenssitekniikkaa» käyttäen. The Brookings Institution (tutkimuslaitos), joka jo aikaisemmin oli menestyksellä koekellut tätä menetelmää toisenlaisissa tutkimuksissa, kutsui vuoden 1959 keväällä kahdeksan kertaa erikseen 19 demokraattista ja erikseen 17 republikaanista Yhdysvaltain edustajainhuoneen jäsentä päivällisille, joiden aikana kirjoittajan suunnittelemita aiheista käydyt keskustelut talletettiin. Aineistoa täydennettiin vielä haastattelemalla

erikseen useita kymmeniä yksityisiä jäseniä sekä yhteisessä tilaisuudessa parinkymmenen jäsenen puolisoitakin. Uutta on myös se, että tutkimus kohdistuu nimenomaan edustajainhuoneen jäsenistöön, joka tähän saakka on jäänyt senaatin varjoon kongressia koskeissa tutkimuksissa. Edustajainhuoneen toiminta sekä sen jäsenten suhde toisiinsa ja valitsijoihinsa ym. ongelmat tulevat kuvatuiksi monesti uusistakin näkökulmista, mutta tyydyttyessä miltei pelkästään kvalitatiiviseen tarkastelutapaan, käytettyjen puheenvuorojen siteeraamiseen, ei mielenkiintoisistakaan aiheista aina tahdo syntyä kokonaiskuvaa. Alan kirjallisuuttakin käytetään hyväksi lähdeaineistona hyvin harvoin. Uuden tekniikan sovellutus vaikuttaa kuitenkin antoisalta ja herättää ajatuksen samantyyppisen menetelmän käyttökelpoisuudesta muuallakin. — M. N.

ALICE H. COOK: Union Democracy: Practice and Ideal. An Analysis of Four Large Local Unions. Cornell University, Ithaca 1963. 248 s.

Författaren till detta jämförande case study beträffande den demokratiskt/oligarkiska processen i fyra stora fackliga lokalavdelningar (samtliga har minst 25 000 medlemmar) i samma stad utgår från den ståndpunkten, att den amerikanska fackföreningsunionens styrelse är en privat regering som söker fungera på ett så demokratiskt sätt som möjligt i en atmosfär, som i mycket påverkas av yttre krafter, vilka främst utgår från den nationella regeringen.

Problemet härrör från Michels och heter i stort sett: Huru verkar/verkar oligarkins järnhårda lag i amerikanska fackföreningar? Undersökningsfältet omspänner interna frågor såsom byråkratisk administration, definiering av stadgarna och representationssystemet, valet av ledare, oppositionens verksamhetsmöjligheter samt olika former av kontroll.

Även om de berörda lokalavdelningarna manifesterat sin önskan att ta fasta på ett demokratiskt beteende, uppstod svårigheter att få nödiga upplysningar i två av unionerna. Ursprungligen skulle forskningen gälla fem lokalavdelningar men en vägrade blankt att bistå med upplysningar. Metoden, att jämföra fyra anonyma lokalavdelningar på samma okända ort är egentligen fascinerande, ehuru föga tillämpning i ett samhälle av finländskt format.

På basen av studiet framför författaren slutligen sin idealtyp för en fackföreningsorganisation. — Som slutomdöme om boken gäller dock, att metoden framstått som desst originellaste inslag. — R. H-s.

HARRY ECKSTEIN & DAVID E. APTER (toim.): Comparative Politics. A Reader. The Free Press of Glencoe, London 1963. 746 s.

Teoksessa on pyritty osoittamaan politiikan vertailevan tutkimuksen alalla tapahtunut kehitys ja sen nykyinen taso. Vaikean tehtävän suorittamistavaksi ovat Eckstein ja Apter valinneet — toisin kuin eräät aikaisemmat yrittäjät (esim. Heckscher ja Macridis) — yhteistyön ja reader-tyyppisen artikkelikoelman, mutta toimittajien oma osuuskin on silti jäänyt merkittäväksi. Kutakin tutkimusaluetta tai -tasoa käsittelevään lukuun liittyy jommankumman laatima laajajakko johdanto, minkä lisäksi he ovat kirjoittaneet joitakin täysin uusia artikkeleita (esim. painostusryhmien ja poliittisen ajattelun alalta). Myös mm. Duverger'n luomaa »stasiologian» (puolueiden tutkimuksen) suuntausta kritisoivien kirjoitusten joukossa on uusia monien jo klassillisten esitysten rinnalla. Vanhin tutkimus on viime vuosisadan puoliväliltä (Bagehot) ja jotkut muut ovat maailmansotien väliseltä ajalta (mm. lukuja vertailevan tutkimuksen uranuurtajien Brycen ja Friedrichin teoksista), mutta useimmat artikkelit ovat peräisin viimeisten 10 vuoden ajalta. Näin teoksessa tulee joka tapauksessa samalla esille tutkimuksen lähestymistavan uudelleensuuntautuminen pelkästään institutionaaliin ongelmiin keskittyneestä myös poliittisten ilmiöiden sosiaalisia aspekteja korostavaksi. Poliittisia muutoksia ja kehitysmaiden poliittisia oloja tarkastelevat artikkelit ovat saaneet erityisen suuren tilan. Ongelmanasettelua, tutkimusmenetelmiä tai empiirisiä kysymyksiä käsittelevistä esityksistä on vain todella vertailevat otettu mukaan, mutta siitä huolimatta on tästäkin kokoomateoksesta tullut kurssikirjaksi liian laaja ja kallis. Poliitiikan tutkimuksesta kiinnostuneiden käsikirjastosta tai harjoituskursien yms. lähdeostosten joukosta se ei kuitenkaan saisi puuttua. — M. N.

DAVID FLOYD: Mao Against Khrushchev. A Short History of The Sino-Soviet Conflict. Frederick A. Praeger, New York-London 1964. 456 s.

HERMANN WEBER: Konflikte im Weltkommunismus. Eine Dokumentation zur Krise Moskau-Peking. Kindler Taschenbücher, München 1964. 345 s.

Mainitut kaksi teosta eivät ole suinkaan ainoat Kiinan ja Neuvostoliiton välistä konfliktia käsittelevistä tutkimuksista ja julkaisuista. Laajempia tutkimuksia alkoi aiheesta ilmestyä jo toissa vuonna ja konfliktin muu-

tuttua viime vuonna avoimeksi, on tutkijain — niin sovjetologien ja sinologien kuin yleensä kansainvälisen politiikan ja poliittisten ideologioiden tutkijain — mielenkiinto aihetta kohtaan jatkuvasti kasvanut. Sekä Floydin että Weberin teos edustaa varsinaisen tutkimuksen esivaihetta, ne ovat pääasiassa materiaalin luetteloimista ja järjestämisestä sekä tapahtumain yleistä kuvausta. Molempiin sisältyy paljon otteita alkuperäisdokumenteista kuten puheista, kirjeenvaihdosta, julkilausumista jne. Weberin teokseen sisältyy mm. eri maiden kommunististen puolueiden viralliset kannanotot kyseiseen ideologiseen kiistaan. Myös Suomen kommunistinen puolue on mukana aina viime tammi-kuussa tapahtunutta jäsenkirjojen vaihtoa myöten. Kustakin puolueesta on lyhyt maininta sen perustamisesta ja asemasta maailman kommunistisessa liikkeessä. Nämä maininnat ovat kuitenkin varsin ylimalkaisia, eivätkä esim. jäsentietojen osalta ilmeisesti-kään ole täysin ajankohtaisia ja luotettavia.

Molemmissa teoksissa on kronologinen katsaus kiistan kehitysvaiheisiin, luettelo tärkeimmistä tapahtumista ja kiistan yhteydessä esiintyneistä asiakirjoista. Weberin koko teos on kiistan dokumentaatiota lyhyin kommentein ja vähäisin analyysein, tapahtumakronologia on vain suppea liite teoksen lopussa. Floydin teos sen sijaan jakaantuu kahteen osaan, varsin laajaan historiallisesti kuvailevaan tutkimusosaan ja toisen puolen teoksesta käsittävään hyvin detaloituun dokumenttien ja tapahtumien kronologiaan. Tapahtumakronologiaan Floyd on sijoittanut kiistan sisältöä ja kehitystä kuvaavia sitaatteja käydystä kirjeenvaihdosta, puheista ja julkilausumista. Mm. vuoden 1957 Moskovan julistuksesta on esitetty pitkiä otteita, samoin kolme vuotta myöhemmin pidetystä kuuluisasta 81:n maan kommunistisen puolueen konferenssista, joka hyväksyi nk. »uuden kommunistisen manifestin». Myös eräitä tämän suljettujen ovien takana pidetyn kokouksen puheenvuoroista, joista muutama on tullut julkiseksi, on Floyd ottanut teokseensa. Kummankin mainitun kokouksen viralliset julkilausumat sisältyvät myös Weberin teokseen, jonka liiteosassa on lisäksi kiistan viimeaikaisimpiin vaiheisiin kuuluva IV:n eli ns. trotskilaisen internationalen sihteeristön laatima julkilausuma viime vuoden joulukuulta.

Kiinan ja Neuvostoliiton, laajemmin koko sosialistis-kommunistisen leirin sisäiseen ideologiseen kiistaan liittyvä dokumentti-aineisto on jo niin laaja, että Floydin ja Weberin teosten kaltaiset aineiston esittely- ja järjestämispyrkimykset ovat välttämättömiä yksityiskohtaisempiin tutkimuksiin pääsemiseksi. Pääasiassa tässä onkin näiden

teosten merkitys. Kummankin teoksen bibliografiat ovat hyödyllisiä lähtökohtia haluttaessa tutustua lähemmin alan tutkimustilanteeseen. — O. A. B.

STRATHEARN GORDON: *Our Parliament*. Revised and enlarged edition. The Trinity Press. Worcester and London, 1964. 262 s.

Tämä v. 1945 ensimmäisen kerran julkaistu teos on uusimmassa painoksessaan saatettu täysin ajan tasalle, niin että siinä on voitu ottaa huomioon mm. viime vuoden lopulla tapahtunut konservatiivisen hallituksen vaihdoskin. Sisällöltään se ei paljoa eroa tavanomaisesta Englannin parlamenttia koskevasta tuotannosta, mutta esitystavaltaan se on erittäin helppotajuinen ja havainnollinen. Lähinnä opiskelevan nuorison alkeiskurssiin tarkoitettun kirjan kuvitus on hyvin runsas ja sisältää mm. valokopioita alahuoneen istuntoja selostavan Journalin sivuista, puhemiehen laatimasta asialuettelosta ja puoluepiiskurien päiväohjelmasta. Parlamentin kokoonpanon ja toiminnan kuvaaminen vie vain puolet teoksen sivumäärästä, sillä suhteellisen paljon tilaa on annettu parlamentin toimintaan kohdistuvalle arvostelulle ja erilaisille liitteille. Liitteiden joukossa onkin monia hyödyllisiä, harvoin esitettyjä taulukoita, kuten esim. kamarien jäsenistön jakautumisesta kunkin uudistuksen jälkeen alueellisesti tai aatellissuvun luokan mukaan, parlamentin toimikauden pituudesta kunkin hallitsijan ja pääministerin aikana sekä parlamentin työmäärän kasvusta. Erittäin tarpeellinen varsinkin ulkomaalaisille on parlamentin toimintaan liittyviä käsitteitä selittävä noin 200 nimikettä sisältävä sanasto. — M. N.

MURRAY HAUSKNECHT: *The Joiners*. New York 1962, 140 s.

Murray Hausknechtin kirja »The Joiners» on ensimmäinen perusteellinen tutkimus maailmassa, joka sosiologiselta kannalta tarkastelee järjestöjen jäseniä. Tutkimus pyrkii selvittämään, ketkä oikein liittyvät jäseniksi järjestöihin ja mikä asema heillä on yhteiskunnassa.

Tutkimus osoittaa, että järjestöjen jäsenet eivät lukuisuudestaan huolimatta ole enemmistönä yhteiskunnassa. Tutkimus osoittaa edelleen, että nuoriso suhtautuu järjestöihin suorastaan apaattisesti ja varoo liittymistä. Edelleen tutkimus osoittaa, että monet tehtävät, joita järjestöt ovat ennen hoitaneet, hoidetaan nyt toisella tavalla: toimistojen ja laitosten välityksellä.

Joka tapauksessa on syytä paneutua tarkastelemaan jäsenistön laatua. On syytä tie-

tää, minkälaisiin ihmisiin saadaan yhteys järjestökanavien kautta (yleiskirjeet, järjestölehdet). Eri aineistojen mukaan 36—55 % Yhdysvaltojen väestöstä kuuluu johonkin järjestöön. Noin neljännes väestöstä kuuluu useampaan kuin yhteen järjestöön. Kuitenkaan tämä osuus ei ole tasainen kaikissa väestöluokissa. Sivistystason kohotessa järjestöönkuuluminen kasvaa. Ero on tässä suhteessa huomattava. Järjestöihinkuuluminen on ylioppilastasolla eri aineistojen mukaan 2—4 kertaa niin yleistä kuin peruskoulutasolla. Varakkaammissa väestökerroksissa kuuluminen järjestöön on yleisempää kuin vähätuloisissa väestöryhmissä (sivistystasosta johtuen — se ei käy ilmi). Henkisen työn tekijöiden keskuudessa kuuluminen järjestöön on yleisempää kuin työväestön keskuudessa. Ammattityöväestön keskuudessa taas se on yleisempää kuin sekatyömiesten keskuudessa.

Väestön kuuluminen järjestöihin on suhteellisesti runsainta asutustaajamissa, joissa on 2 500—9 000 asukasta. Väestön järjestöaktiivisuus asteittain vähenee siirryttäessä tällaisista taajamista joko suurempiin asutuskeskuksiin tai maaseutumaiseen yhteiskuntaan. Suurissa kaupungeissa (yli 250 000 asukasta) järjestöihin kuuluminen on vieläkin vähäisempää kuin maaseudulla. Suurkaupunkien väestön vähäinen järjestöaktiiviteetti ihmetyttää. — E. I.

CLAUDE LECLERQ: *L'ONU et l'Affaire du Congo*. Payot, Paris 1964. 366 s.

Teos käsittelee YK:n Kongon operaatiota alusta loppuun. Tämä on kirjan suuria ansioita, sillä se on todella täydellinen. Tekijä on ilmeisesti tutustunut tarkoin Kongon kriisistä olemassaolevaan aineistoon ja tuloksena on erittäin tiiviisti kronologisessa järjestyksessä kerrottu historia Kongon kriisistä. Monissa kohdin tuntui siltä, että asiat esitettiin liiankin detaljoidusti, mutta toisaalta teos on kirjoitettu aidon ranskalaisen sujuvasti. Suurin vika on kuitenkin se, että tekijältä on aivan selvästi puuttunut tarpeellinen objektiivisuus. Alussa hän vertailee Ranskan ja Belgian siirtomaiden oloja päätyen chauvinistisesti siihen tulokseen, että ranskalaisilla alueilla kaikki on hyvin, mutta belgialaiset ovat kolonialisteja.

Tapahtumien kuvaus alkaa varsinaisesti vuoden 1960 alusta. Ensin kuvataan belgialaisten ja kongolaisten neuvotteluja, jotka johtivat Kongon itsenäistymiseen kesäkuussa 1960. Sitten kerrotaan uuden tasavallan hoivertelevista ensiaskeleista aina Lumumban pyyntöön saakka saada YK:n sotilaallista ja taloudellista apua. YK:ta käsittelevä osa on jaettu siten, että edellisessä kuvataan kriisin

kärjistymistä vuoden 1960 loppua kohti ja jälkimmäisessä YK:lle menestyksellistä loppuvaihetta.

Teoksen lopussa kirjoittaja esittää eräitä johtopäätöksiä kriisistä YK:n näkökulmasta. Ensinnä havaitaan YK:n osoittaneen elinvoimansa, jopa jossain määrin »hyötynneen» kriisistä. Eräät suurvallat ikäänkuin menivät itseensä ja havaitsivat, ettei maailmanrauhaa kannata uhrata aivan pienen voiton saavuttamiseksi. YK pystyi toiseksi eristämään kriisin paikalliseksi. Kolmanneksi havaittiin afroaasialaisen ryhmän pystyvän toimimaan välittäjänä suurvaltakokkien välillä. — P. K.-o.

WILLIAM N. McPHEE: *Formal Theories of Mass Behavior*. The Free Press of Glencoe, 1963. 244 s.

Teoksessa analysoidaan viiden mallin avulla erilaisia massakäyttäytymisen ilmiöitä. Käsitellyt tapaukset koskettelevat massakommunikaatioita, massakulutusta ja massakulttuuria. Keskeisenä kysymyksenä on monimutkaisuuden »kesyttäminen». Kokemus osoittaa, että kun jokin tutkimusala saa käyttöönsä uusia keinoja, jotka mahdollistavat aikaisempia paljon monimutkaisemmat operaatiot, on alan tutkijoiden myös opittava tiettyjä asioita. Kolme tärkeää sellaista asiaa on: 1. käsitteellisen välineistön luominen silmälläpitäen todistusvoimaa, 2. käsitteellisen välineistön luominen silmälläpitäen yleispätevyyttä ja 3. järjestelmien käsittely »moduläärisinä» yhdelminä. Suurin todistusvoima saavutettaisiin, jos olisi käytettävissä riittävä teoria suuren, täydellisen ja sellaisenaan itsenäisen järjestelmän mallin luomiseksi. Tällaisten mallien taso vastaisi mallien luomista historiaulottuvuuksisella teorian tasolla. Yleispätevyyttä saavutetaan parhaiten senlaatuaisella käsitteellistämällä, jossa yksityiset yksiköt ovat käsitteellisiä alkeistekijöitä, kuten esim. »rooli».

McPhee toteaa yleispätevyyden hinnan olevan tavallisesti todistusvoiman menetyksen ja päinvastoin todistusvoiman hinnan olevan yleispätevyyden vähenemisen. Hän katsoo, että yhteiskuntatieteilijät eivät pyri kultaiseen keskitiehen näiden kahden poolin välillä, vaan että he yleensä laiminlyövät (deduktiivisen) todistusvoiman (empiirisen) yleispätevyyden hyväksi. Näin menetellen ei ole mahdollista koskaan selviytyä tietystä monimutkaisuudesta. Parannuskeinona tähän tekijä esittää rakennusosasten kehittämisen suurempien järjestelmien malleja varten jo voimakkaiden käsitteellisten yksiköiden keskitasolla.

Kirjan jatko-osa muodostuukin sitten viiden kirjoittajan »moduläärisiksi» yhdelmiksi

esittämän esimerkin tarkastelusta. Valtiooppiin liittyvänä pantakoon merkille teoria informaalisesta sosiaalisesta vaikutuksesta, joka ei kuitenkaan tuo mitään keskeisempää uutta esille ja edelleen teoksen ehkä merkittävin anti, jonka otsakkeena on »Kampanjasimulaattori». Tekijä lähestyy kommunikaatioopellisten vaikutuksen ongelmaa uudella tavalla, pyrkien antamaan kyiseiselle vaikutukselle tietyn muodollisen sisällön. Hänen ajatuksenaan on saada havaitsemukselliset jakautumat mittauksen kohteiksi ennen niihin todellisuudessa vastausta (response) vaativan tapahtuman esiintymistä. Tämän jälkeen pyritään päättämään todennäköiset vastaukset käyttäen teoriaa siitä, kuinka ihmiset poimivat näistä mahdollisten havaintojen jakautumista ja lopulta vastaavat siihen, mitä he havaitsevat. — Kokonaisuutena teos on tarkasteluissaan verrattain omintakeinen ja ennakkoluuloton ja sellaisena myös poliittisen käyttäytymisen tutkimuksen alueella kehittämisen arvoisia ideoita sisältävä. — H. H.

ROBERT C NORTH, OLE R. HOLSTI, M. GEORGE ZANINOVICH, DINA A. ZINNES (toim.): *Content Analysis, A Handbook with Applications for the Study of International Crises*. Northwestern University Press, 1963, s. 182.

Teos aloittaa uuden julkaisusarjan, »Handbooks for Research in Political Behavior», joka USA:ssa on tarkoitettu sekä opiskelijoille että tutkijoiden omin päin käytettäväksi. Julkaisusarjan tavoitteena on keskittyä politologiassa ja politiikan sosiologiassa käyttökelpoisten tutkimusmenetelmien esittelyyn soveltamalla niitä erilaisiin ongelmiin. Käsillä olevasta ensimmäisestä julkaisusta päätellen sarja voi tulla antamaan hyvinkin paljon empiiris-tilastollisesti suuntautuneelle politologialle. Voidaan täydellä syyllä sanoa, että teos on Lasswellin ja Leitesin (1949), Berelsonin (1952) ja Poolin (1959) teosten ohella neljäs sisältöanalyysiä käsittelevä perusteos. Näistä Poolin teos on eniten herätteitä antava, mutta sen perusteella ei aina ole helppoa siirtää metodisia ideoita käytäntöön. Nyt ilmestynyt teos on erityisesti tässä mielessä arvokas, se antaa paljon opasteita juuri aineiston keräämiseen, järjestämiseen ja analysointiin.

Sisältöanalyysiä ei teoksessa käsitellä ahtaasti erityiseksi kommunikaatiotutkimuksen analyysitekniikaksi, vaan yleensä vain tietyn tyyppisellä materiaalilla operoivaksi tutkimustavaksi, johon voidaan soveltaa mitä tahansa ongelman selvittelyn kannalta tarkoituksenmukaista analyysikeinoa. Teoksessa onkin perinteelliset sisällön ja asenteiden

kvantitatiivisen kuvauksen keinot esitelty otsakkeen »aineiston muokkaaminen» alla. Sisältöanalyysissä toistaiseksi vähän tunnettuina tai sovellettuina keinoina on teoksessa esitelty mm. Q-lajittelun tekniikka, eräs parivertailuun perustuva skaaloitustekniikka sekä Osgoodin ja kumppanien kehittämä, jo Poolin kirjassa esitelty arvostusten analyysi (evaluative assertion analysis). Sisältöanalyysin metodisesta kehityksestä antaa hyvän kuvan se, että varsinaisina analyysikeinoina teoksessa esitellään mm. multivariaatiokeinoja kuten eräs distanssianalyysin (functional distance analysis) ja eräs faktorianalyysin sovellutus. Suurten aineistojen käsittelyn helpottamiseksi on esitelty, miten aineistoa voidaan jo varhaisessa vaiheessa ohjelmoida tietokonekäsitteilyyn niin, että vältetään aikaa vievää ja kallista materiaalin järjestämiseen liittyvää käsityötä.

Teoksessa on metodinen ja asiallinen puoli nivottu tiiviisti yhteen, asiaongelmat koskevat kansainvälisiä kriisejä. Enin osa sovellutusesimerkeistä on otettu Robert C. Northin johtaman tutkimusryhmän kahdesta tutkimuksesta, joista toinen koskee ensimmäisen maailmansodan syntytaustaa, toinen Kiinan ja Neuvostoliiton välistä nykyistä ideologista ja poliittista konfliktia. Edelliseen tutkimukseen liittyvistä tutkimusperiaatteista ja tuloksista on lyhyt tiivistelmä teoksen liiteosassa. Teoksen bibliografia on hyvänä opasteena niin kansainvälisten kriisien tutkimukseen kuin sisältöanalyysin teknillisiin ongelmiin; kokonaisuudessaan teos onkin »kolmen tähden kirja» juuri sisältöanalytikoille ja kansainvälisten kriisien tutkijoille. — O. A. B.

NELSON W. POLSBY—AARON B. WILDAVSKY: *Presidential Elections. Strategies of American Electoral Politics*. Charles Scribner's Sons, New York, 1964. 218 s.

Yhdysvaltain presidentinvaalitaistelu ja kaantuu kahteen osaan: puolueiden sisäiseen ja puolueiden väliseen vaalitaisteluun. Edellisen kohokohta on presidentti- ja varapresidenttiehdokkaiden nimeäminen puoluekonventeissa, ja jälkimmäisen ratkaisu itse vaaliurnilla. Perustuslain mukaan Yhdysvaltain presidentinvaali on välillinen — kuten Suomen — mutta käytännössä välitön.

Yhdysvaltain presidentinvaalit pidetään olympiavuositain. Niissä jaetaan kuitenkin vain ensimmäinen ja toinen palkinto. Journalistituksesta puhumatta, Yhdysvaltain presidentinvaalitaistelusta on tehty monia sen eri vaiheita käsitteleviä tutkielmia ja tutkimuksia, mutta teoreettisista tutkimuksista koko vaalitaistelusta, sen menetelmistä, strategiasta ja taktiikasta on puute, semminkin kun: »sekä presidentinvaalien osallisten strategiat

että niihin vaikuttavat tekijät ovat suhteellisen vakaat ja juurtuneet piirteet poliittisessa elämässämme», kuten Polsby ja Wildavsky kirjoittavat.

Vaalit eivät ole olympialaiset, joissa pääasiana olisi itse kilpa; päämäärä on yksi ainoa: voitto. Kirjoittajat luettelevat joukon »vakiota», niiden lukuisten tekijäin joukosta, jotka poliitikkojen on otettava huomioon suunnitelllessaan strategiansa niin hyvin ehdokkaaksi nimeämistä kuin presidentiksi valitsemista varten. — Vaalipoliitikassa ei todellisuudessa ole kysymys »äänestöstä», vaan myyntitoiminnasta, jossa omien »osakeiden» arvo on saatava mahdollisimman korkealle, jotta äänestäjät luovuttaisivat vaalilippunsa ja antaisivat niillä valtuutuksensa edusmiehilleen; Yhdysvaltain presidentinvaalitaistelussa ehdokasparille.

Niinpä puolueet pyrkivät nimeämään ehdokkaita, jotka ihanteellisissa tapauksissa pystyvät vetoamaan niin moniin eturyhmiin ja puoluejohtajiin kuin mahdollista, toteavat kirjoittajat; t.s. heillä tulee olla mahdollisimman paljon n.s. ääntenhankkimiskykyä, »osa-kearvoa».

Varsinaista puolueiden välistä vaalitaistelua koskevassa osassa käydään läpi siihen liittyviä tärkeitä ongelmia, ja todetaan kuinka laadituista suunnitelmista piittaamatta saat- ta esiintyä tapahtumien ja tilanteiden nopeita vaihteluita, joita varten on oltava aina valmis. Äänestäjiä on »liian monia miljoonia» ja mahdollisuuksia tuhansittain kussakin kategoriassa, toteavat kirjoittajat.

Polsby ja Wildavsky omistavat suhteet- toman suuren osan puolueuudistamisesta Amerikassa koskevalle tarkastelulle, joka jää itse poliittista strategiaa koskevan selvittelytehtävän ulkopuolelle. Sen tarkoituksena lienee korvata kirjassa esiintyvä teoreettinen näkemyksen puute, minkä johdosta kirja katkeaa miltei keskeltä kahtia. — L. K.

PAUL REYNAUD: *La Politique Etrangère du Gaullisme*. René Juillard, Paris 1964, 269 s.

Paul Reynaud, varsin tunnettu nykyisin jo yli kahdeksankymmenvuotias ranskalainen valtiomies ja poliitikko, on julkaissut vuonna 1960 ilmestyneiden muistelmiensa jälkeen »muodin mukaisen» pamfletti-tyyppisen teoksen, jossa hän sätii perin pohjin de Gaullen poliittista toimintaa ja erityisesti hänen ulkopoliittikaansa. Reynaud katsoo velvollisuudekseen ravistella yleistä mielipidettä huomaamaan de Gaullen ulkopoliittisten ratkaisujen turmiollisuuden, kuten hän sanoo, siit- äkin huolimatta, että hän näin joutuu uhraamaan monivuotisen ystäväyhtensä »Ranskan edun alttarille». Heti teoksensa alussa hän

toteaa de Gaullen ulkopoliittikan perusvir- heen, — ajatuksen siitä, että Ranska kuuluu valtiona »au premier rang» ts. että se on yhdenvertainen Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton kanssa. Tämä näkemys vie jo hänen mielestään perustan järkevältä ja realistiselta ulkopoliittikalta, ja kun vielä sen lisäksi ulko- poliittisia päätöksiä sanelevat »haavekuvat ja tiettyjä valtioita kohtaan tunnettu henkilö- kohtainen kauna», ei Ranskalle epäedullisten ulkopoliittisten ratkaisujen syntyä voi estää Reynaudin mukaan de Gaullen ulkopoliiti- kan suurimmat virheet ovat olleet: Euroopan integraation hidastaminen, kielteinen suhtau- tuminen yhteiseen puolustusliittoon, Ranskan perinteellisesti hyvien välien rikkominen Englantiin ja Yhdysvaltoihin sekä de Gaullen väheksyvä suhtautuminen Yhdistyneisiin Kansakuntiin. Tästä on ollut seurauksena Ranskan suosion nopea lasku yhteismarkkina- maiden keskuudessa sekä Ranskan aseman heikkeneminen Euroopan johtavana maana.

Kirjan varsinaisen sisällön muodostaa nii- den maailmanpoliittisten tapahtumien ja päätösten kuvaaminen, joissa de Gaullen osuus on vaikuttanut ratkaisevasti. Rey- naudilla on ollut erittäin hyvät mahdolli- suudet tämänlaatuisen kirjan kirjoittamiseen tapahtumien pyörteisissä jatkuvasti mukana eläneenä, ja hän on tehnyt kirjastaan hyvin vauhdikkaan. Sen elävyyttä lisäävät maail- manlehdistöstä poimitut runsaat kommentit. Teos sisältää epäilemättä paljon hyödyllistä asiantietoa sekä oikeutettua arvostelua, samalla se luo ytimekkään katsauksen Rans- kan näkökannalta tärkeisiin maailmanpoliiti- tisiin tapahtumiin kuusikymmenluvun alussa. — M. K. E.

V.D. SOKOLOVSKY (toim): *Military Strategy. Soviet Doctrine and Concepts*. Pall Mall Press, London 1963. 396 s.

Marsalkka Sokolovskin johdolla toimitettu viidentoista neuvostoliittolaisen sotilasteoreeti- kon kirjoittama teos on ensimmäinen vuo- den 1926 jälkeen Neuvostoliitossa ilmestynyt strategiaa käsittelevä julkaisu. Englannin- kielisenä käännöksenä tämä kirjoittajien mu- kaan »suuressa määrin tarpeellinen ja sisäl- löltään merkityksellinen sotilasstrateginen teos» on jo laajalti ehtinyt herättää ansait- semaansa huomiota alkuperämaansa ulko- puolella.

Teoksen ilmentämän neuvostostrategian pe- rustana on käsitys tulevan sodan luonteesta ja sen määräämistä sodankäynnin menetel- mistä. Tarkastelun pääpaino on tulevaisuu- den suursodassa rajoitetun sodan strategian jäädessä vähemmälle huomiolle. Poliittisena lähtökohdana on »imperialistien» ja Neuvosto- liiton strategian erilainen päämäärä edellisen

ollessa tarkoitettu sodan valmistelemiseen kansainvälisten ongelmien selvittämiseksi kun taas jälkimmäinen palvelee sotaan valmistautumista hyökkääjän torjumiseksi. Tuleva sota alkaa näin ollen imperialistien hyökkäyksellä Neuvostoliittoa vastaan Neuvostoliiton strategian perustuessa massiivisen kostoiskun periaatteelle. Tekijät tähdentävät, että Neuvostoliitto ei koskaan aloita sotaa, mutta vasta-hyökkäys tulee olemaan voimakas ydinaseisku, joka suunnataan niin teollisuus- ja asutuskeskuksiin kuin sotilaallisiin kohteisiin. Kahden yhteiskuntajärjestelmän muodostamien liittoutumien välinen sota olisi totaalinen. Sodan alkuvaihe olisi tuhoisampi kuin koskaan aikaisemmin, mutta tästä huolimatta olisi tarpeellista pitää aseissa suuria maavoimia alueen miehittämiseksi ja loppullisen voiton saavuttamiseksi. Sota voi olla lyhyt, mutta se saattaa myös kestää kauan. Neuvostoliiton sotilaallisen voiman tulee sen vuoksi perustua tasapainoiseen määrään strategisia ohjus- ja ilmavoimia, ohjustorjunta-, ilma- ja siviilipuolustusjoukkoja, voimakkaaseen ja liikkuvaan armeijaan sitä tukevine taktillisine ilma- ja ohjusvoimineen sekä laivastoon, jossa sukellusveneillä on ratkaiseva merkitys.

Paikoitellen voimakkaasta ideologisesta sävytyksestään huolimatta teos on varsin arvovaltainen tulkinta Neuvostoliiton nykyisestä strategisesta ajattelusta ja sellaisena paras käytettävissä oleva lähde siihen liittyvien poliittisten ja sotilaallisten kysymysten ymmärtämiselle. — K. R.

ERIK VAGN JENSEN (toim.): *De Politiske Partier*. Det Danske Forlag, København 1964. 167 s.

Jensenin toimittama teos on jatkoa Knud Gedden viisitoista vuotta sitten toimittamalla vastaavalle puolueita esittelevälle teokselle. Tällä kertaa mukana on yhdeksän ryhmää: sosialidemokraattinen puolue, venstre, konservatiivinen kansanpuolue, sosialistinen kansanpuolue, radikaalinen venstre, riippumattomat, Tanskan oikeusliitto, kommunistinen puolue ja tanskalainen kokoomus. Kutakin

esittelee ryhmään lukeutuva poliittinen henkilö; mukana on joitakin tunnettujakin nimiä, kuten sosialidemokraattien Viggo Kampmann. Kirjoittajilta ei ole vaadittu riittävää yhdenmukaisuutta aiheen käsittelyssä. Kirjoitukset käsittelevät pääasiassa puolueiden yleistä luonnetta, periaatteita, poliittista linjaa ja eräitä yksityiskohtaisempia ohjelmakysymyksiä, mutta varsin epätasaisella ja kirjavalla tavalla. Niinpä Kampmann esittelee puolueensa periaatteita ja tavoitteita varsin yleisesti (esim. »keinot ja tavoitteet», »Tanska ja tulevaisuus», »Ihminen ja yhteiskunta»), kun taas esim. Johnslevin konservatiivista kansanpuoluetta koskeva esittely rakentuu täsmällisempien ohjelmakohtien (esim. »puolustus- ja ulkopoliittikka», »julkiset menot», »uusi osakeyhtiöpolitiikka» jne.) referoinnin varaan. Riippumattomat ovat suorastaan kopioineet teokseen periaate- ja toimintaohjelmansa. Tämän kirjavuuden johdosta ja koska esittelyt sisältävät tuskin lainkaan puolueiden historiaa, toimintaa ja rakennetta kuvaavia tosiasioita ja kun teoksen johdantokin on varsin mitätön ja nimeään (*De politiske partier*) vastaamaton, ei koko teos ole paljoa muuta kuin kirjava kokoelma journalistisia artikkeleita erästä aiheesta. Ilmeisesti teoksesta ei paljoa enempää ole koetettukaan saada aikaan, mutta joka tapauksessa on kyseenalaista, missä määrin se pystyy toteuttamaan toimittajan johdantoluvussa asettamaa tavoitetta, »tanskalaisen demokratian ymmärtämistä». Oikeastaan kiintoisinta koko teoksessa on »kysymys ja vastausosasto», jossa kirjoittajille on esitetty muutamia puolueensa politiikkaa ja toimintatavoitteita koskevia kysymyksiä vastattavaksi. Ulkolaisen lukijan kannalta lienee parasta ne lyhyet asiatiedot, jotka on koottu teoksen loppuun ja jotka sisältävät mm. maininnat puolueen perustamisajankohdasta, nykyisin voimassa olevasta ohjelmasta, tärkeimmistä sanomalehdistä, puolueen sivu- ja alaorganisaatioista sekä puolueen johtavien toimihenkilöiden nimet ja puoluetoimistojen osoitteet vuodelta 1964. Teoksen arvoa on pyritty lisäämään sillä, että mukaan on liitetty kopio Tanskan perustuslaista ja kruununperimyslaista vuodelta 1953. — O. A. B.